

Näringsdepartementet

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Yttrande över Boverkets rapport Utvärdering av tidsfrister och förslag till sanktioner

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I remissen presenteras förslag till sanktioner mot kommunernas byggnadsnämnder som överskrider handläggningsförfarandets tidsfrister om förhandsbesked, lov och anmälan. Förslaget innebär att de avgifter som byggnadsnämnden tar ut för ovan nämnda ärenden ska reduceras med en femtedel för varje vecka som aktuell tidsfrist överskrids. Efter fem veckor blir avgiften noll. Vidare förtydligas nuvarande regler om tidsfrister och dessa kompletteras på ett antal punkter för att det lättare ska gå att avgöra när en ansökan är fullständig och hur tidsfristerna ska räknas.

I remissen föreslås ändringar i följande författningar:

- Plan- och bygglagen (2010:900) (PBL)
- Plan- och byggförordningen (2011:338)

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissen anges att Justitieombudsmannen (JO) vid några tillfällen har riktat kritik mot enskilda byggnadsnämnder för att de inte har följt bestämmelser om tidsfrister för lov. Detta ledde till att Riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen angett att regeringen bör utarbeta ett förslag till komplettering av PBL som innebär att bygglovsavgiften reduceras vid överskriden tidsfrist för handläggningen. Boverket har därför på uppdrag av regeringen dels utvärderat byggnadsnämndernas tillämpning av bestämmelserna om tidsfrister för handläggning av ärenden om förhandsbesked, lov och anmälan och dels tagit fram ett förslag om sanktioner mot byggnadsnämnder som överskrider dessa tidsfrister. Vidare anges att Boverket har genomfört en enkätundersökning om de kommunala byggnadsnämndernas tillämpning av tidsfristerna för förhandsbesked och lov enligt 9 kap. 27 § plan- och bygglagen samt anmälningsärenden enligt 6 kap. 7 § plan- och byggförordningen. Denna visar att majoriteten av landets kommuner klarar att handlägga ärendena inom de angivna tidsfristerna för förhandsbesked, lov samt startbesked, medan andra inte uppfyller tidsfristerna. Oberoende av utvärderingens resultat har Boverket haft i uppdrag att ta fram ett förslag till sanktionssystem. I konsekvensutredningen anges att målsättningen med förslagen är att byggnadsnämnderna ska hålla tidsfristerna i större utsträckning.

Regelrådet finner förslagsställarens redovisning av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

I remissen anges att Boverket har utrett två alternativa sanktionssystem för kommunerna, sanktionsavgift och reduktion av avgift. Även alternativa åtgärder till sanktionsavgift och reduktion har belysts, så som premier i olika former, beviljad ansökan om tidsfristen inte hålls och skadeståndsansvar. En reduktion av avgift anges kunna hanteras inom ramen för nuvarande prövningsförfarande, vara enklare att införa och tillämpa jämfört med en sanktionsavgift, då det inte behövs någon fristående prövning av annan myndighet, samt kommer den drabbade tillgodo direkt. Det anges vidare i konsekvensutredningen att nollalternativet är att de nuvarande problemen kommer att kvarstå, vilket innebär att byggnadsnämnder utan risk för sanktioner kan överskrida en tidsfrist och att sökande utan kompensation för stå ut med att beslut inte ges inom tidsfristerna.

Regelrådet finner förslagsställarens redovisning av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges att regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU och att det bedöms att förslaget inte har några konsekvenser för den fria handeln med varor och tjänster.

Regelrådet finner förslagsställarens redovisning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I konsekvensutredningen anges att Boverket bedömer att det inte behöver tas någon särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdandet. Vidare anges att det behov som finns av vägledning och information kring de nya reglerna bör kunna hanteras inom ramen för Boverkets och länsstyrelsernas vanliga tillsynsvägledning.

Enligt Regelrådet hade det varit önskvärt att förslagsställaren anger i remissen ett ungefärligt datum för ikraftträdande av förslagen. Med hänsyn till att en bedömning av särskild hänsyn till tidpunkten har redovisats och att det inte är Boverket som kan besluta om förslaget bedöms befintlig redovisning ändå vara tillräcklig.

Regelrådet finner likväl förslagsställarens redovisning av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Av remissen framgår att de berörda företagen är de som lämnar in ansökan om förhandsbesked, lov och anmälan till kommunernas byggnadsnämnder.

Regelrådet kan konstatera att det saknas en redovisning av hur många företag det är som berörs av förslaget. Det saknas även en estimering av vilka branscher som främst berörs av regleringen samt storleksfördelningen på företagen för att förstå hur många små företag som kan komma att beröras. Detta hade exempelvis kunnat ha redovisats i antal inlämnade ansökningar per år, och en procentsats med hur många ansökningar som går över tidsfristen. Regelrådet har likväl förståelse för att denna andel kan variera mellan kommuner och från år till år.

Regelrådet finner emellertid förslagsställarens redovisning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader, andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen bedömer förslagsställaren att förslagen kan komma att leda till kortare handläggningstider och att det i sig kan medföra ekonomiska fördelar för företagen. I remissen uppges att storleken för avgifterna för förhandsbesked och lov varierar mycket mellan olika kommuner enligt en undersökning som NNR har genomfört. Grunderna för hur avgifterna ska beräknas ska anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige. Det anges vidare i konsekvensutredningen att handläggningstiderna för byggnadsnämnderna förväntas följa bestämmelserna om tidsfrist i större utsträckning än vad som är fallet idag. Detta kan resultera i att färre ärenden överskrider tidsfristerna och att handläggningstiderna generellt sett blir kortare. Om tidsfristerna skulle överskridas trots detta anges att sökanden kompenseras med en gradvis återbetalning av avgift.

Förslagsställaren anger emellertid i konsekvensutredningen att det är viktigt att en eventuell förbättring av tidsfristerna inte sker på bekostnad av kvaliteten av handläggningen. Om tidspressen blir för stor anges att det finns en risk för färre remisser, sämre beslutsunderlag, sämre beslut och bedömningar och fler överklaganden, vilket vore negativt för sökanden i synnerhet. Det anges även finnas en risk att förslagen leder till längre handläggningstider för de ärenden som idag behandlas inom tidsfristerna, då mer resurser kommer att krävas för att behandla ärenden som idag inte klarar tidsfristerna. Boverket anger även att arbetsbelastningen är hög i många kommuner och att det finns en risk för att ärenden som omfattas av en tidsfrist kan komma att prioriteras på bekostnad av ärenden som inte omfattas av tidsfrister.

Regelrådet kan konstatera att de förhoppningsvis kortare handläggningstiderna kommer att träffa företagets kostnader och verksamheter olika beroende på företagets aktiviteter. Vidare kan Regelrådet konstatera att kostnaderna och återbetalningen av anmälningsavgifter varierar från kommun till kommun och att förslaget övergripande främst medför en indirekt påverkan på företag som ansöker om lov.

Regelrådet finner förslagsställarens redovisning av administrativa kostnader godtagbar.
Regelrådet finner förslagsställarens redovisning av andra kostnader och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen bedömer Boverket att förslagen inte kommer att påverka konkurrensförhållandena för företag.

Såvitt Regelrådet kan bedöma finns en viss risk att företag som har haft möjlighet, väljer att förlägga sin verksamhet till kommuner som sköter handläggningen inom utlovade tidsramar framför kommuner som har längre handläggningstider. Därigenom finns även en risk för att företag som har sin verksamhet i kommuner med långa handläggningstider blir mer negativt påverkade än företag i andra kommuner, vilket förslaget skulle kunna förebygga. Det hade varit önskvärt om förslagsställaren hade tagit upp denna aspekten ur ett företagsperspektiv i konsekvensutredningen, men givet att det ändå finns ett resonemang avseende de olika handläggningstiderna och hur dessa kan påverkas av förslaget anses det vara en mindre brist.

Regelrådet finner likväl förslagsställarens redovisning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Regelrådet har i sin granskning inte kunnat hitta någon redovisning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner att en utebliven redovisning av denna punkt utifrån förutsättningarna i detta ärende är godtagbart.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I konsekvensutredningen bedömer Boverket att ingen särskild hänsyn behöver tas till små företag.

Såvitt Regelrådet kan bedöma är det möjligt att små företags verksamhet i större utsträckning påverkas vid försenad handläggning, det är även troligt att den ekonomiska effekten är relativt sett större på små företag än på större. Enligt Regelrådet saknas därför ett resonemang avseende förslagets effekter på små företag och om det hade varit möjligt att ta hänsyn till små företag under utformandet av regleringen.

Regelrådet finner likväl förslagsställarens redovisning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren på ett godtagbart, om än knapphändigt, sätt har redovisat alla punkter utom berörda branscher, antalet och storlek på berörda företag och särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning. Sammantaget bedömer dock Regelrådet att givet utmaningarna att redovisa varje kommuns handlägningsförfarande av bygglov har förslagsställaren redovisat de olika alternativa lösningar som har undersökts samt både fördelar och risker som förslaget kan komma att medföra för företagen generellt sett.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2 oktober 2017.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist ordförande, Yvonne von Friedrichs, Marie-Louise Strömgren, Karin Hellerstedt och Annika Bergman.

Ärendet föredrogs av Elina Uebel.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Elina Uebel
Föredragande